

MIELENTERVEYS- JA PÄIHDESUUNNITELMA

Mieli –2009 työryhmän ehdotukset
mielenterveys- ja päihdetyön kehittämiseksi
vuoteen 2015

Sosiaali- ja terveysministeriö selvityksiä 2009:3

Jorma Posio

1

TAUSTAA 1

- ◆ Hallitusohjelma 2007 I
 - Palvelurakennemuutoksen toteuttamiseksi kehitetään mm. mielenterveys- ja päihdetyötä
- ◆ Hallitusohjelma 2007 II
 - Terveyden edistämisen politiikkaohjelma
 - Lasten, nuorten ja perheiden hyvinvoinnin politiikkaohjelma

Jorma Posio

2

TAUSTAA 2

- ◆ Hallitusohjelma 2007 III
Päihdepolitiikka
- ◆ Sosiaali- ja terveysministeriön strategia 2015
 - Mielensterveysongelmien ehkäisy
 - Työelämän mielensterveysriskeihin etsitään tehostetusti ratkaisuja
 - Vahvistetaan päihdehaittojen ehkäisyä ja palveluja
 - Laaditaan valtakunnallinen mt- ja pä.huollon toimintasuunnitelma

Jorma Posio

3

TAUSTAA 3

- ◆ Keväällä 2005 106 kansanedustajaa teki toimenpideoitteen
- ◆ 22.8.05 STM sitoutuu laatimaan ohjelman mukana: THL (Stakes)
 - Kuntaliitto
 - Kansanterveyslaitos
 - Työterveyslaitos
 - A-klinikka säätiö
 - Suomen Mielensterveys Seura ry
 - 3 valtakunnallista hanketta
 - Lapin hanke
 - Pohjanmaan hake
 - Vantaa sateenvarjo –projekti
 - Itä-Suomen läänin hallitus

Jorma Posio

4

TAUSTAA 4

- ◆ Suunnitelma jatkoa mm.
 - Mielenterveyspalvelujen kehittämissuositukset v. 2000
 - Mielenterveys- ja päihdepalvelujen laatusuosituksille V. 2002
 - Alkoholiohjelma - 2011
 - Mielenterveyspalveluiden asumispalvelujen kehittämissuositukset v. 2007

TAUSTAA 5

- ◆ Mielenterveystyön komitean mietintö v. 1984
- ◆ Mielekäs elämä v. 2000
- ◆ Mielenterveyttä peruspalveluissa – PÄÄSKY – ohjelma v. 2002
- ◆ Hankkeiden kokemukset kaikkien käyttöön
- ◆ jne....
- ◆ Laajat kuulemistilaisuudet
- ◆ Kansalaiskeskustelu

TEHTÄVÄASETUS

10.4.2007 – 31.12.2008

- ◆ 1) Valmistella sosiaali- ja terveysministeriölle strategia 2015 mukainen mielenterveys- ja päihdesuunnitelma
- ◆ 2) Tehdä ehdotukset hyvien käytäntöjen yleistämiseksi sosiaali- ja terveydenhuollossa
- ◆ 3) Tehdä tarpeen mukaan ehdotuksia ohjauskeinojen kehittämiseksi

Jorma Posio

7

MIELI 2009 TYÖRYHMÄN

TAVOITE (ASETTAMISLIRJEESTÄ)

- ◆ Kuntalaisten hyvinvointia ja mielenterveyttä edistävä työ on toimivaa
- ◆ Kuntalaiset saavat mielenterveys- ja päihdeongelmiinsa hoitoa, palvelua ja kuntoutusta
- ◆ Yhteistyö kuntien perus- ja erityispalveluiden, eri palveluntuottajien ja ammattiryhmien välillä toimii

Jorma Posio

8

PAINOTUKSET JA PERIAATTEET

- ◆ 1) Asiakkaan aseman vahvistaminen
- ◆ 2) Ehkäisyn ja edistäminen painottaminen
- ◆ 3) Palvelujen integroiminen toiminnalliseksi kokonaisuudeksi ja eri ikäryhmien tarpeiden huomioonottaminen
- ◆ 4) Ohjauskeinojen tehostaminen

Jorma Posio

9

TYÖRYHMÄ ESITTÄÄ....

- ◆ Valtioneuvosto antaa periaatepäätöksen mielenterveys- ja päihdetyöstä v. 2009.
- ◆ Periaatepäätöksellä turvataan mielenterveys- ja päihdetyön pitkäjännitteinen kehittäminen nykyistä avohoito- ja peruspalvelupainotteisemmaksi
- ◆ Varmistetaan tarvittavat voimavarat

Jorma Posio

10

I. ASIAKKAAN ASEMAN VAHVISTAMINEN

- ◆ 1) Yhdenvertainen kohtelu ja palveluihin pääsy
- ◆ 2) Yhden oven periaate
- ◆ 3) Kokemusasiantuntijat ja vertaistoimijat / vertaistuki
- ◆ 4) Tahdosta riippumaton hoito / Itsemääräämisoikeuden rajoitukset / ulkopuolinen asiantuntija-arvio (psykiatri)
- ◆ 5) Toimeentuloturva

Jorma Posio

11

II. EDISTÄVÄ JA EHKÄISEVÄ TYÖ 1

- ◆ 6) Ehkäisevän mielelenterveys- ja päihdetyön painopisteet
 1. Alkoholiveron korotus, saatavuus ja mielikuvamainonta
 2. Hyvinvointia tukevia yhteisöjä vahvistetaan ja kansalaisten mahdollisuuksia vaikuttaa itseään koskeviin ratkaisuihin lisätään

Jorma Posio

12

II. EDISTÄVÄ JA EHKÄISEVÄ TYÖ 2

3. Tunnistetaan ja ehkäistään mielenterveys- ja päihdeongelmien siirtyminen ylisukupolvien, AINA arvio lasten hoidon ja tuen tarpeesta

- ◆ 7) Mielenterveys- ja päihdetyön strategiat ja niiden sisällyttäminen osaksi kuntastrategiaa.
 - Ehkäisevän ja edistävän mielenterveys- ja päihdetyön asemaa vahvistetaan alueellisilla koordinaattoreilla

III. MIELENTERVEYS- JA PÄIHDEPALVELUJEN JÄRJESTÄMINEN 1

- ◆ 8) Palvelukokonaisuuden koordinointi julkiset, kolmannessektorin ja yksityistenpalvelut toimiviksi palvelukokonaisuudeksi

III. MIELENTERVEYS- JA PÄIHDEPALVELUJEN JÄRJESTÄMINEN 2

◆ 9) Perus- ja avopalvelujen tehostaminen

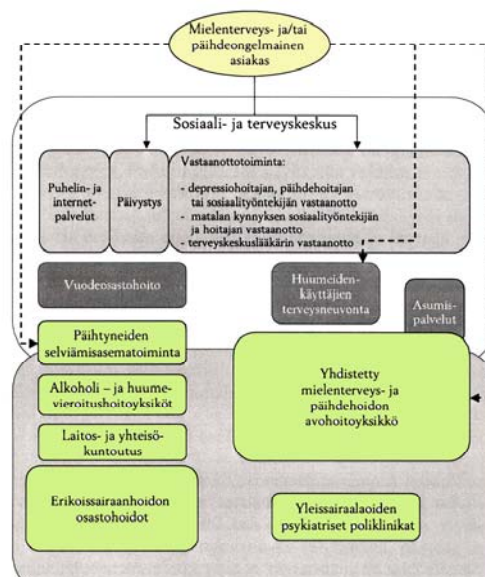
1. Peruspalvelujen avopalvelut
2. Yhdistetty mielenterveyshäiriöiden ja päihdetyön avohoitoyksikkö
3. Avohoittoa tukevat palvelut sekä sairaala – ja laitospalvelut

Jorma Posio

15

MIELENTERVEYS- JA PÄIHDEASIAKKAAN OHJAUTUMINEN PALVELUJÄRJESTELMÄÄN

Jussi Suojasalmi

III. MIELENTERVEYS- JA PÄIHDEPALVELUJEN JÄRJESTÄMINEN 3

- 4. Erityisvastuualueen (ERVA)
tuottamat palvelut
- 5. Kuntoutus ja asumispalvelut

III. MIELENTERVEYS- JA PÄIHDEPALVELUJEN JÄRJESTÄMINEN 4

- ◆ 10) Lasten ja nuorten mielenterveys- ja päihdetyö
 - Ensisijaisesti erikoispalvelujen tuella omassa arkisessa ympäristössä
 - Avun hakemiskynnys matalaksi (koulu th)
 - perhekuntoutuksen lisäys
 - vanhempien osallisuus hoidossa (alle 12)

III. MIELENTERVEYS- JA PÄIHDEPALVELUJEN JÄRJESTÄMINEN 5

- ◆ 11) Työterveyshuollon rooli työikäisten mielenterveys- ja päihdeongelmissa (tt.hoit. täydennyskoulutus, KELA:n korvausjärjestelmä, Mt. ja pä.ongelmaisen työssä jaksaminen ja työhön paluun helpottaminen)
- ◆ 12) Mielenterveys- ja päihdeongelmista kärsivien työllistymisedellytykset

Jorma Posio

19

III. MIELENTERVEYS- JA PÄIHDEPALVELUJEN JÄRJESTÄMINEN 6

- ◆ 13) Ikääntyvän väestön mielenterveys- ja päihdepalvelut
 - varhainen puuttuminen
 - kehitetään ikääntyneille sopivia hoitomuotoja

Jorma Posio

20

IV. OHJEUSKEINOJEN KEHITTÄMINEN 1

MIELENTERVEYS- JA PÄIHDETYÖN:

- ◆ koulutuksen kehittäminen
- ◆ suositusten yhteen kokoaminen ja päivittäminen ja niiden soveltamisen seuranta
- ◆ valtakunnallisen koordinaation selkeyttäminen
- ◆ resurssien vahvistaminen
- ◆ lainsäädännön kehittäminen

IV. OHJEUSKEINOJEN KEHITTÄMINEN 2

- ◆ 14) Mielenterveys- ja päihdetyön opetuksen kehittäminen
 - määrittää mielensterveystyön minimisisällöt
 - mielensterveys- ja päihdetyön opetuksen minimisisällöt sosiaali- terveydenhuollon peruskoulutuksen opetusohjelmiin
 - monipuolinen täydennyskoulutus

IV. OHJEUSKEINOJEN KEHITTÄMINEN 3

◆ 15) Mielensterveys- ja päihdetyön suosituks

- mielensterveys- ja päihdetyön suosituksista yksi tietokanta:
 - Terveyden ja hyvinvointilaitos (THL) kokoaa, päivittää ja seuraa toteutumista
 - THL tukee suositusten ja hyvien käytäntöjen toimeenpanoa.

Jorma Posio

23

IV. OHJEUSKEINOJEN KEHITTÄMINEN 4 a

◆ 16) Mielensterveys- ja päihdetyön koordinointi

- eri hallintokuntien yhteistyö:
 - päätöksenteossa huomioidaan niiden vaikutus mielensterveys- ja päihdetyöhön
 - mielensterveys- ja päihdetyön valtakunnallinen koordinaatio yhdistetään (mielensterveys- ja päihdeasian neuvottelukunta)
 - järjestöt mielensterveys- ja päihdetyön suunnitteluun (ehkäisevä päihde- ja mielensterveystyön foorumi)
 - ehkäisevän työn kehittäminen THL:een

Jorma Posio

24

IV. OHJEUSKEINOJEN KEHITTÄMINEN 4 b

- ◆ Mielenterveys- ja päihdeongelmaisten huononosaisuus
- ◆ Sosioekonomisiin terveyseroihin vaikuttaminen:
 - 1) sosiaalisen aseman kohentaminen koulutuksen, taloudellisen toimeentulon ja työllisyyden keinoin
 - 2) heikoimmassa asemassa olevien työ-, asumis-, ja elinolojen kohentaminen
 - 3) haavoittuvassa asemassa olevien yksilöiden tukeminen, riskien vähentäminen ja sairauksien ehkäiseminen
 - 4) syntyneiden vaurioiden korjaaminen ja ihmisen toimeentulon ja elinolojen turvaaminen terveysongelmista riippumatta.

Jorma Posio

25

IV. OHJEUSKEINOJEN KEHITTÄMINEN 4

- ◆ 17) Mielenterveys- ja päihdetyön resurssien kehittäminen
 - lisätään sosiaali- ja terveydenhuollon valtion osuuksia (varojen suuntaus perus- ja avopalveluihin)
 - perustason mielenterveys- ja päihdepalvelujen kehittämiseen kohdennetaan suunnataan valtionavustuksia (KASTE-ohjelma 2008 – 2011, erillinen määrärahaesitys vv. 2010 - 2015)
 - muiden rahoitusmahdollisuuksien käytön tehostaminen (RAY, SITRA, STEKES..)

Jorma Posio

26

IV. OHJEUSKEINOJEN KEHITTÄMINEN 5

◆ 18) Mielensterveyslain ja päihdehuoltolain ja raittiustyölain päivittäminen

- lakien päivitys
- selvitetään mielensterveys- ja päihdelakien yhdistämisen mahdollisuudet

